

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ ΣΤΑ ΜΜΕ 2021

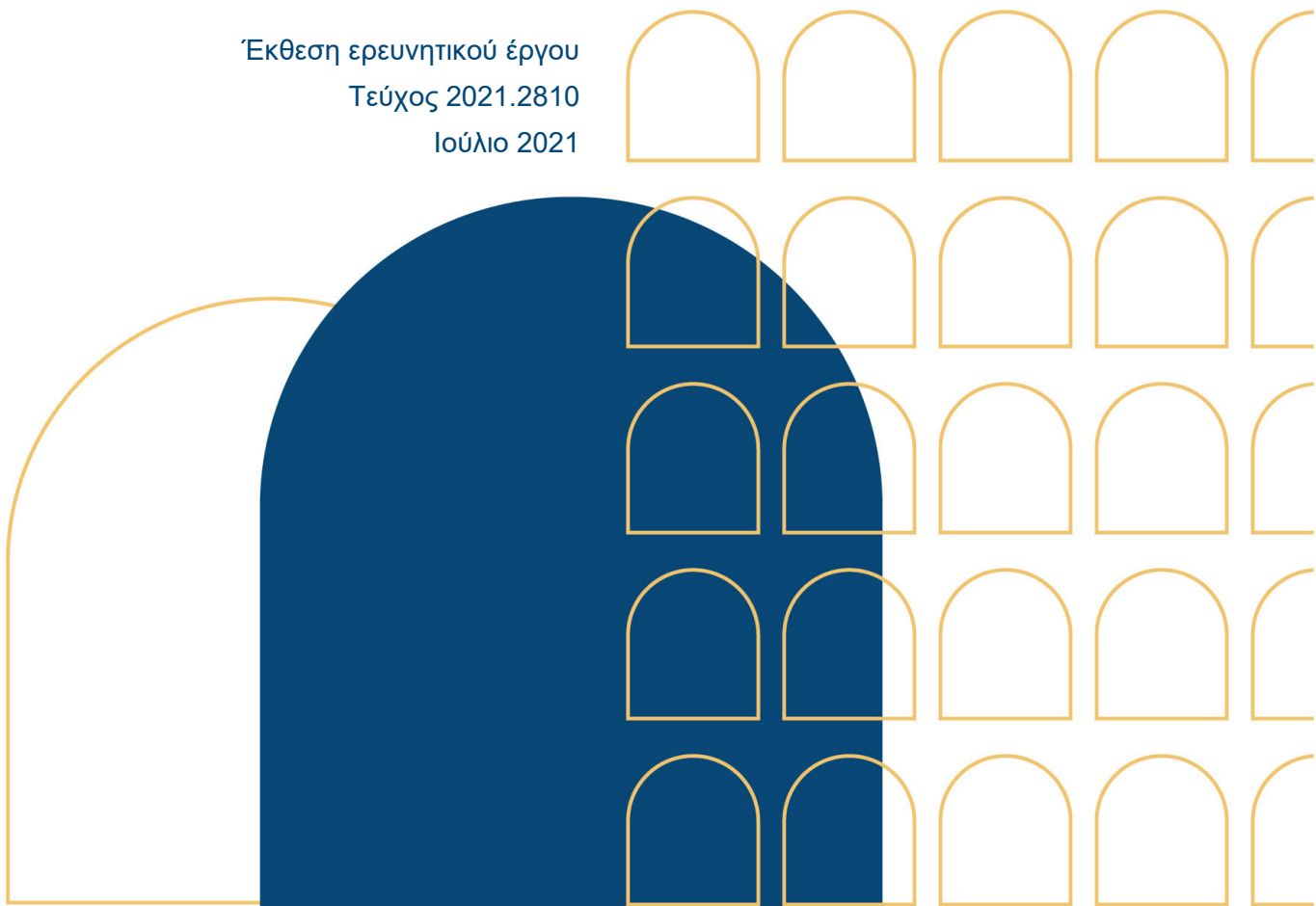
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ ΣΤΑ
ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, ΤΗΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ, ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΤΟ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ, ΤΗ
ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Εθνική έκθεση: Κύπρος

Christophoros Christophorou, Independent expert

Nicholas Karides, Ampersand

Έκθεση ερευνητικού έργου
Τεύχος 2021.2810
Ιούλιο 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Για το Έργο	4
1.1.	Γενική εικόνα το έργου	4
1.2.	Σημείωση για τη μεθοδολογία	4
2.	Εισαγωγή	6
3.	Αποτελέσματα από τη συλλογή δεδομένων: αξιολόγηση των κινδύνων για την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης	8
3.1.	Θεμελιώδης προστασία (33% - Υψηλός κίνδυνος)	10
3.2.	Αριθμητική Πολυφωνία Αγοράς (73% - Χαμηλός κίνδυνος)	12
3.3.	Πολιτική Ανεξαρτησία (55% - Μεσαίος κίνδυνος)	14
3.4.	Κοινωνική Συσσωμάτωση (80% - Χαμηλός κίνδυνος)	17
4.	Πολυφωνία στο διαδικτυακό περιβάλλον: εκτίμηση κινδύνων	20
5.	Συμπεράσματα	23
6.	Σημειώσεις	25
7.	Σημειώσεις	26

Παράρτημα Ι. Ερευνητική Ομάδα

Παράρτημα ΙΙ. Ομάδα Εμπειρογνομώνων

© European University Institute 2021

Περιεχόμενο και επιμέρους κεφάλαια © Christophoros Christophorou, Nicholas Karides, 2021

Δημοσιεύθηκε από το European University Institute,
Robert Schuman Centre for Advanced Studies.

Το παρόν κείμενο είναι διαθέσιμο για μεταφόρτωση μόνο για προσωπικούς ερευνητικούς σκοπούς. Αναπαραγωγή για άλλους σκοπούς, είτε σε έντυπη, είτε σε ηλεκτρονική μορφή, απαιτεί τη συγκατάθεση των συγγραφέων. Παραπομπές ή παραθέσεις θα πρέπει να αναφέρουν το πλήρες όνομα των συγγραφέων, των επιμελητών, τον τίτλο, το έτος έκδοσης και τον εκδότη.

Τυχόν αιτήματα θα πρέπει να απευθύνονται στο cmprf@eui.eu

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν κείμενο είναι των συγγραφέων και όχι του European University Institute.

The English version of this report prevails over the translation in national language.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom
Robert Schuman Centre for Advanced Studies

Research Project Report 2021.2810
RSC / Centre for Media Pluralism and Media Freedom
Δημοσίευση Ιούλιο 2021

European University Institute
Badia Fiesolana
I – 50014 San Domenico di Fiesole (FI)
<https://cadmus.eui.eu/>

To Centre for Media Pluralism and Media Freedom συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το παρόν κείμενο εκφράζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για τυχόν χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτή τη δημοσίευση.

1. Για το Έργο

1.1. Γενική εικόνα το έργου

Ο Παρατηρητής Πολυφωνίας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (MPM) είναι ερευνητικό εργαλείο που έχει σχεδιαστεί για να εντοπίζει κινδύνους που δυνατό να απειλούν την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποψήφιες χώρες. Η παρούσα αφηγηματική έκθεση παράγεται με βάση την εφαρμογή του Παρατηρητή Πολυφωνίας στα ΜΜΕ για το 2020. Το έργο εφαρμόστηκε για τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ καθώς επίσης την Αλβανία, το Μαυροβούνιο, τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, τη Σερβία και την Τουρκία. Το έργο αυτό, στο πλαίσιο προπαρασκευαστικής δράσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, υποστηρίχθηκε από επιχορήγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς το Κέντρο Πολυφωνίας και Ελευθερίας των ΜΜΕ (CMPF) στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο (EUI).

1.2. Σημείωση για τη μεθοδολογία

Συγγραφή και επισκόπηση

Το CMPF συνεργάζεται με έμπειρους, ανεξάρτητους εθνικούς ερευνητές οι οποίοι προβαίνουν στη συλλογή δεδομένων και συντάσσουν τις αφηγηματικές εκθέσεις, εκτός από την περίπτωση της Ιταλίας όπου η συλλογή δεδομένων πραγματοποιείται κεντρικά από ομάδα του CMPF. Η έρευνα βασίζεται σε ένα τυποποιημένο ερωτηματολόγιο που αναπτύχθηκε από το CMPF. Στην Κύπρο, το CMPF συμβλήθηκε με τον Χριστόφορο Χριστοφόρου, ο οποίος διεξήγαγε τη συλλογή δεδομένων, βαθμολόγησε και σχολίασε τις μεταβλητές στο ερωτηματολόγιο, και έκανε συνεντεύξεις με εμπειρογνώμονες σε σχετικά θέματα. Την έκθεση επισκόπησε το προσωπικό του CMPF. Επιπλέον, για να εξασφαλιστούν ακριβή και αξιόπιστα ευρήματα, ομάδα εθνικών εμπειρογνώμωνων σε κάθε χώρα εξέτασε τις απαντήσεις σε ερωτήσεις με ιδιαίτερη σημασία για την αξιολόγηση (βλ. στο Παράρτημα II τον κατάλογο των εμπειρογνώμωνων). Για ορισμένες κατ'επιλογή χώρες, έγινε επισκόπηση της σχετικής τελικής έκθεσης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα κάθε χώρας. Οι κίνδυνοι για την πολυφωνία των μέσων μαζικής ενημέρωσης εξετάζονται σε τέσσερις κύριους θεματικούς τομείς: Θεμελιώδης προστασία, πολυφωνία της αγοράς, πολιτική ανεξαρτησία και κοινωνική συσσωμάτωση. Τα αποτελέσματα βασίζονται στην αξιολόγηση αριθμού δεικτών για κάθε θεματική περιοχή (βλ. Πίνακα 1).

Θεμελιώδης προστασία	Αριθμητική Πολυφωνία Αγοράς	Πολιτική Ανεξαρτησία	Κοινωνική Συσσωμάτωση
Θεμελιώδη προστασία της ελευθερίας της έκφρασης	Η διαφάνεια ιδιοκτησίας μέσων	Πολιτικής Ανεξαρτησίας των μέσων	πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης για μειονότητες
Προστασίας του δικαιώματος πρόσβασης σε πληροφορίες	Συγκέντρωση (ιδιοκτησίας) ειδησεογραφικών μέσων ενημέρωσης	συντακτική αυτονομία	πρόσβαση για περιφερειακές / τοπικές κοινότητες
Δημοσιογραφικό επάγγελμα, τα επίπεδα και την προστασία	Διαδικτυακές πλατφόρμες και Επιβολή Ανταγωνισμού	Οπτικοακουστικά μέσα, Διαδικτυακές πλατφόρμες και Εκλογές	Πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης για τις γυναίκες
Independence and effectiveness of the media authority	Βιωσιμότητας μέσων	Κρατική ρύθμιση πόρων και Υποστήριξη στον τομέα των μέσων	Παιδεία στα μέσα ενημέρωσης
καθολικής πρόσβασης σε παραδοσιακά μέσα και στο Διαδίκτυο	Επιρροή εμπορικών συμφερόντων και των ιδιοκτητών	Κρατική ρύθμιση πόρων και Υποστήριξη στον τομέα των μέσων	Προστασία από παράνομο και επιβλαβή λόγο

Η ψηφιακή διάσταση

Ο Παρατηρητής δεν θεωρεί ότι η ψηφιακή διάσταση είναι επιμέρους περιοχή αλλά μάλλον συνυφασμένη με τα παραδοσιακά μέσα και τις ισχύουσες αρχές της πολυφωνίας στα ΜΜΕ και της ελευθερίας έκφρασης. Παρ' όλα αυτά, ο Παρατηρητής εξάγει επίσης τις ειδικές βαθμολογίες κινδύνου για τη ψηφιακή διάσταση και η έκθεση περιέχει ειδική ανάλυση κινδύνων που σχετίζονται με το ψηφιακό περιβάλλον των ειδήσεων.

Ο υπολογισμός του κινδύνου

Τα αποτελέσματα για κάθε θεματική περιοχή και δείκτη παρουσιάζονται σε κλίμακα από 0 έως 100%.

Βαθμολογίες μεταξύ 0 και 33%: χαμηλός κίνδυνος

Βαθμολογίες μεταξύ 34 και 66%: μεσαίου κινδύνου

Βαθμολογίες μεταξύ 67 και 100%: υψηλός κίνδυνος

Όσον αφορά τους δείκτες, οι βαθμολογίες 0 βαθμολογούνται 3% ενώ οι βαθμολογίες 100 βαθμολογούνται 97% από προεπιλογή, για να αποφευχθεί η εκτίμηση της συνολικής απουσίας ή της βεβαιότητας του κινδύνου.

Αποποίηση ευθύνης: Το περιεχόμενο της έκθεσης δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τις απόψεις του CMPF, ούτε τη θέση των μελών που απαρτίζουν την Ομάδα Εμπειρογνομώνων. Αντιπροσωπεύει τις απόψεις της ομάδας εργασίας κάθε χώρας που πραγματοποίησε τη συλλογή δεδομένων και συνέταξε την έκθεση. Λόγω ενημερώσεων και βελτιώσεων στο ερωτηματολόγιο, οι βαθμολογίες MPM2021 ενδέχεται να μην είναι πλήρως συγκρίσιμες με προηγούμενες εκδόσεις του MPM. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το έργο, ανατρέξτε στην έκθεση CMPF για το MPM2021, σύντομα διαθέσιμη στη διεύθυνση: <http://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

2. Εισαγωγή

Η Κύπρος έχει έκταση 9.251 km² με πληθυσμό de jure 888.000 (2019) εκ των οποίων το 21% είναι μη Κύπριοι. Οι επίσημες γλώσσες είναι η Ελληνική και η Τουρκική. Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 αναγνωρίζει για σκοπούς καταμερισμού της εξουσίας δύο κοινότητες, την Ελληνική και την Τουρκική. Οι δυο κοινότητες ζουν χωριστά από την κατάρρευση της δικαιοδικής ρύθμισης, το 1964, και την τουρκική εισβολή του 1974 που διχοτόμησε στην πράξη το νησί. Πολλοί γύροι διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών με στόχο τον τερματισμό του διαχωρισμού δεν είχαν μέχρι τώρα αποτέλεσμα.

Οι Αρμένιοι, οι Μαρωνίτες και οι Λατίνοι αναγνωρίζονται ως θρησκευτικές ομάδες. Με βάση το Σύνταγμα του 1960 τους δόθηκε η επιλογή να «ενταχθούν» σε μία από τις δύο κοινότητες και επέλεξαν την ελληνική. Αποτελούν συνολικά περίπου το 1,3% της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Πολίτες άλλων χωρών της ΕΕ και τρίτων χωρών αντιπροσωπεύουν το 12,5% και το 8,6% του εργατικού δυναμικού αντίστοιχα (2019).

Η οικονομία σημείωσε σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια (3,2% το 2019) μετά την έξοδο από ένα πρόγραμμα στήριξης από την ΕΕ-ΕΚΤ-ΔΝΤ που είχε στόχο να βοηθήσει την Κύπρο μετά από μια σοβαρή οικονομική κρίση. Η πορεία ανάπτυξης ανακόπηκε από την πανδημία Covid-19, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβλέπει ότι το ΑΕΠ της Κύπρου θα σημειώσει πτώση 6,2% για το έτος 2021 (έκθεση Νοεμβρίου 2020).^[1]

Μέχρι πρόσφατα, ισχυρές συνδικαλιστικές οργανώσεις και μια σαφής πόλωση αριστερά-δεξιά είχαν κυριαρχήσει στην κοινωνική και πολιτική ζωή. Μετά την απόρριψη ενός σχεδίου των Ηνωμένων Εθνών για διευθέτηση του Κυπριακού και την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το 2004 άρχισαν να διαφαίνονται σημαντικές αλλαγές. Σημειώθηκε ένα άνευ προηγουμένου φαινόμενο αποξένωσης των πολιτών από την πολιτική, το οποίο επιδεινώθηκε από σειρά υποθέσεων διαφθοράς κρατικών αξιωματούχων και την ισχυρή πεποίθηση του κοινού για απροθυμία των υπευθύνων να αντιμετωπίσουν την κατάσταση.

Το 2021 είναι έτος βουλευτικών εκλογών και παραμένει ασαφές εάν τα ποσοστά αποχής, που έφτασαν 33,5% στις προηγούμενες εκλογές (2016) και 55% στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2019 θα συνεχίσουν να αυξάνονται.

Η σημαντική στροφή προς διαδικτυακά μέσα που είχε ήδη παρουσιαστεί στο τοπίο των μέσων ενημέρωσης συνεχίστηκε και το 2020, ουσιαστικά λόγω της πανδημίας. Διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι η αναγνωσιμότητα των εφημερίδων (δεν υπάρχουν δεδομένα σχετικά με την πραγματική κυκλοφορία) παρέμεινε σταθερή. Το τελευταίο τρίμηνο του 2020 οι εφημερίδες διατήρησαν την αναγνωσιμότητά τους στο 11% περίπου τις καθημερινές και στο 15% τις Κυριακές, στοιχεία που δεν παρεκκλίνουν σε σύγκριση με το τελευταίο τρίμηνο του 2019. Πρέπει να σημειωθεί, όμως, πως τα στοιχεία για αναγνώστες προέρχονται από τους εκδότες και όχι από ανεξάρτητες πηγές.^[2] Ομοίως, σε σύγκριση στοιχείων για τον Δεκέμβριο του 2019 με τον Δεκέμβριο του 2020, παρουσίασαν σημαντική ανοδική τάση οι επισκέψεις σε ειδησεογραφικούς ιστότοπους, όπως επίσης επισκέψεις σε διαδικτυακό περιεχόμενο παραδοσιακών μέσων και καθαρά ψηφιακών μέσων. Τα στοιχεία για τον Δεκέμβριο του 2020 δείχνουν πως συνολικά τα μέσα αυτά είχαν 14,5 εκατομμύρια μοναδικούς επισκέπτες σε σύγκριση με 9,1 εκατομμύρια τον Δεκέμβριο του 2019.^[3]

Η τηλεόραση συνεχίζει να είναι το κύριο μέσο από το οποίο το κοινό παρακολουθεί τις ειδήσεις. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για διαχωρισμό αυτών που έχουν άμεση πρόσβαση ή κατευθύνονται από μέσα κοινωνικής δικτύωσης και πλατφόρμες. Το κύριο δελτίο ειδήσεων του OMEGA προηγείται σε ποσοστό θέασης το Νοέμβριο του 2020 (παρόμοιες τάσεις τον Μάρτιο του 2021) με 16,9%, ακολουθούμενο από τον

ANT1 στο 15,7%, τον ALPHA 13,4%, το PIK 13,3% και το SIGMA στο 11,9%. Συνολικά, σε μερίδιο τηλεοπτικού κοινού για 24 ώρες πρώτο κανάλι με 15,1% ήταν ο ANT1, ακολουθούμενος από τον ALPHA, το OMEGA, το PIK και το SIGMA.

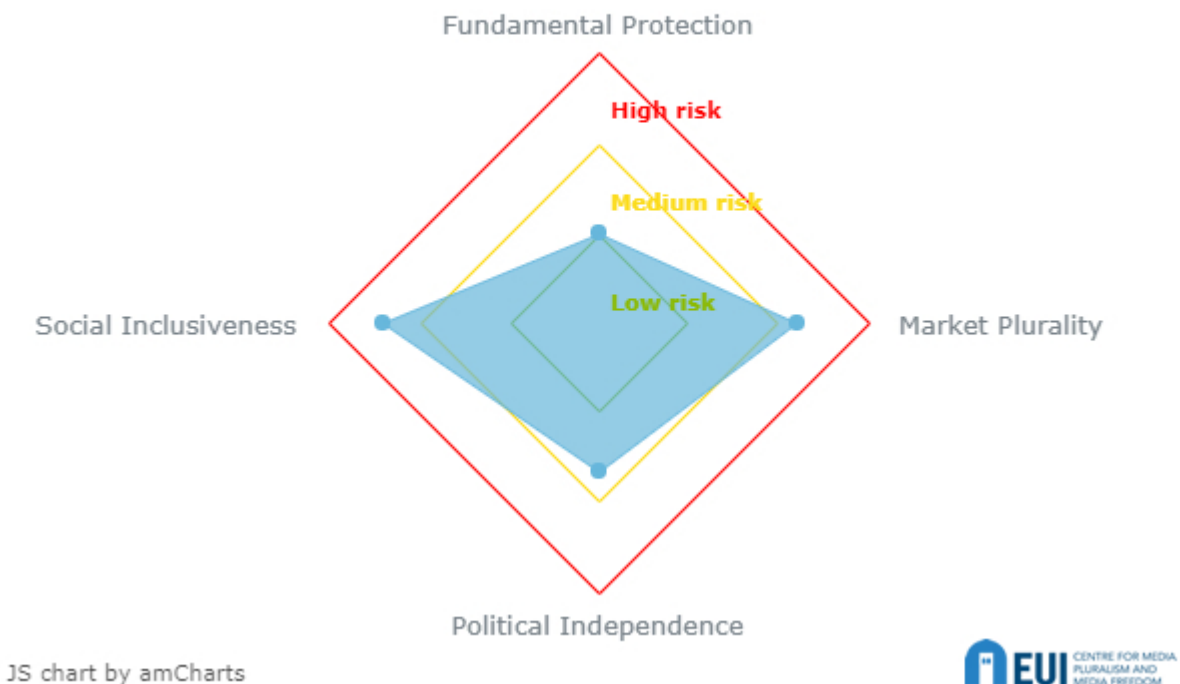
Υπήρξε μια μικρή αύξηση 1,7% στη διείσδυση ευρυζωνικών συνδέσεων το 2020, φτάνοντας το 92,8% με τη διαδικτυακή τηλεόραση και την καλωδιακή τηλεόραση να παραμένουν σε σταθερά επίπεδα. Το δεύτερο εξάμηνο του 2020 σημειώθηκε σημαντική αύξηση (18%) στις συνδρομές υψηλότερης ταχύτητας ($\geq 100\text{Mbps}$) ως αποτέλεσμα της αναβάθμισης των παρόχων, τάση που αναμένεται να αυξηθεί το 2021. Οι βασικοί παράγοντες της αγοράς ευρυζωνικής τηλεφωνίας παραμένουν οι ίδιοι με στοιχεία για το τελευταίο τρίμηνο του 2020 που δείχνουν την ΑΤΗΚ στο 56,6%, ακολουθούμενη από την Cablenet (22,8%), την Primetel (13,7%) και την EPIC στο 6,9%. Το μερίδιο διαδικτυακής και καλωδιακής τηλεόρασης παρέμεινε σταθερό με την ΑΤΗΚ στο 45,6%, την Cablenet στο 36,9%, την Primetel στο 14,7% και την EPIC στο 2,8%.^[4]

Το ρυθμιστικό πλαίσιο των μέσων ενημέρωσης τόσο για τα εμπορικά μέσα όσο και για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση παραμένει αμετάβλητο από την εποχή της μετάβασης στην ψηφιακή τηλεόραση στα μέσα του 2011.^[5] Τον Απρίλιο του 2021, η σχετική Οδηγία της ΕΕ δεν είχε ακόμη μεταφερθεί στην Κυπριακή νομοθεσία.

3. Αποτελέσματα από τη συλλογή δεδομένων: αξιολόγηση των κινδύνων για την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης

Η κατάσταση στην πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης στην Κύπρο παρέμεινε επικίνδυνα στάσιμη σε σύγκριση με την έκθεση του περασμένου έτους και θεωρείται γενικά ότι βρίσκεται σε θέση υψηλού κινδύνου. Τα περισσότερα τμηματικά κριτήρια δείχνουν αυξημένο δείκτη κινδύνου - κυρίως λόγω έλλειψης δεδομένων, λόγω του γεγονότος ότι το κανονιστικό πλαίσιο δεν έχει προσαρμοστεί στο μεταβαλλόμενο τοπίο των μέσων ενημέρωσης και σε κάποιο βαθμό λόγω της οικονομικής κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία Covid-19.

Cyprus: Media Pluralism Risk Areas

Ο κίνδυνος για την **προστασία της Θεμελιώδους πτυχής της ελευθερίας έκφρασης** στην Κύπρο μειώθηκε από 37% στην τελευταία έκθεση σε 33%, που βρίσκεται στο ανώτερο επίπεδο του δείκτη χαμηλού κινδύνου. Η θεμελιώδης προστασία μέσω συνταγματικών και νομικών διατάξεων και η εφαρμογή της νομολογίας του ΕΔΑΔ από τα δικαστήρια εξακολουθούν να προσφέρουν στους πολίτες διασφαλίσεις και αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων τους που συνδέονται με την ελευθερία της έκφρασης. Θέματα που προκαλούν ανησυχία είναι η ψηφιακή υπανάπτυξη, παρά το ότι ο βαθμός διείσδυσης ευρυζωνικών συνδέσεων και οι υψηλότερες ταχύτητες παρουσίασαν κάποια βελτίωση. Το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες προστατεύεται τώρα, μετά την εφαρμογή από τον Δεκέμβριο του 2020 του σχετικού νόμου ο οποίος ψηφίστηκε το 2017. Περιστατικά λεκτικών επιθέσεων από κρατικούς αξιωματούχους εναντίον μέσων ενημέρωσης έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον της ελεύθερης έκφρασης.

Η συνολική βαθμολογία κινδύνου για την **Αριθμητική Πολυφωνία της Αγοράς** παρέμεινε υψηλή στο 73% ελαφρώς χαμηλότερα από την τελευταία έκθεση (74%) και πολύ υψηλότερη από το 36% που καταγράφηκε το 2017. Η επιβολή του νόμου διασφαλίζει σχετική διαφάνεια στην ιδιοκτησία των μέσων και αποφυγή κάθετων συγκεντρώσεων ιδιοκτησίας μέσων αλλά μόνο στη ραδιοτηλεόραση. Η απουσία υποχρέωσης διαφάνειας ιδιοκτησίας στο γραπτό τύπο και στα ψηφιακά μέσα παραμένει σοβαρή απειλή. Επιπλέον, η

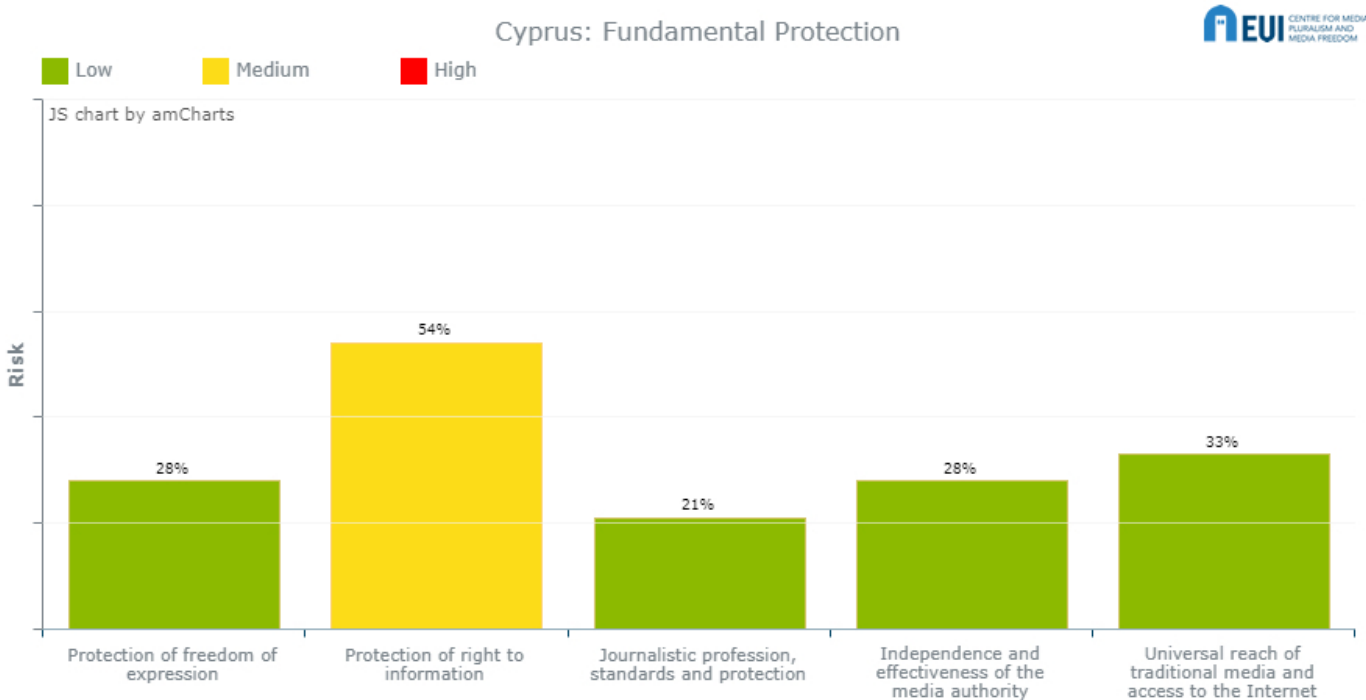
έλλειψη ελεγχόμενων ή άλλων αξιόπιστων δεδομένων, η απουσία νομικού πλαισίου ψηφιακών μέσων καθώς και η αυξημένη εταιρική επιρροή στα μέσα ενημέρωσης και οι πιέσεις στις συνθήκες απασχόλησης των δημοσιογράφων - που επιδεινώθηκαν από την πανδημία - αποτελούν επίσης βασικούς παράγοντες για την αύξηση κινδύνων.

Ο κίνδυνος για την **Πολιτική Ανεξαρτησία** μειώθηκε ελαφρά από 59% σε 55% και παραμένει εντός των ορίων Μεσαίου Κινδύνου. Η κάλυψη των εκλογών από τα ΜΜΕ είναι δίκαιη και υπάρχει εκτεταμένη πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης από πολιτικούς παράγοντες. Παρά τα ισχυρά δημοκρατικά διαπιστευτήρια και τις δίκαιες εκλογικές διαδικασίες στην Κύπρο, η πολιτική παρέμβαση στα μέσα ενημέρωσης είναι επίσης έντονη. Η δημόσια ραδιοτηλεόραση, ιδίως η διακυβέρνησή της, η χρηματοδότησή και η λειτουργία της, εξακολουθούν να υφίστανται συνεχείς πολιτικές παρεμβάσεις.

Ο κίνδυνος για την **Κοινωνική Συσσωμάτωση** παρέμεινε υψηλός στο 80%, δείχνοντας μη ουσιαστική βελτίωση από το 83% του προηγούμενου έτους. Η πρόσβαση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης προορίζεται ως επί το πλείστον σε κυρίαρχες ομάδες, πρακτική που θέτει στο περιθώριο μειονότητες, γυναίκες και άλλους κοινωνικούς παράγοντες, σε κοινωνικό πλαίσιο που χαρακτηρίζει η πολυφωνία και πολυπολιτισμικότητα. Υπήρξε αύξηση σε δράσεις σχετικά με τον γραμματισμό στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι οποίες έγιναν από διάφορους φορείς, αλλά αυτές παραμένουν περιορισμένες και στερούνται συνεκτικής πολιτικής.

3.1. Θεμελιώδης προστασία (33% - Υψηλός κίνδυνος)

Οι δείκτες Θεμελιώδους Προστασίας αντιπροσωπεύουν τη ραχοκοκαλιά της ρύθμισης του τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε κάθε σύγχρονη δημοκρατία. Μετρούν αριθμό περιοχών ενδεχομένου κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης και της αποτελεσματικότητας εφαρμογής ρυθμιστικών διασφαλίσεων για την ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα στην ενημέρωση. Εξετάζονται, το καθεστώς των δημοσιογράφων σε κάθε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της ικανότητάς τους να εργάζονται · η ανεξαρτησία και η αποτελεσματικότητα των εθνικών φορέων που έχουν αρμοδιότητα να ρυθμίζουν τον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, και η εμβέλεια των παραδοσιακών μέσων, όπως και η πρόσβαση στο Διαδίκτυο.

Ο κίνδυνος για τη **Θεμελιώδη προστασία της ελευθερίας της έκφρασης** στην Κύπρο μειώθηκε ελαφρά σε 33% από 37%, στο όριο του χαμηλού έως μεσαίου κινδύνου, χάρη στις βελτιώσεις σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες και την καθολική πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης.

Υπάρχουν συνταγματικές και κανονιστικές διασφαλίσεις και παραμένουν αποτελεσματικές. Η Κύπρος έχει υπογράψει όλες τις σχετικές ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις. Κατά την περίοδο που καλύπτεται από αυτήν την έκθεση υπήρξαν περιστατικά επιθέσεων από αξιωματούχους εναντίον μέσων ενημέρωσης και δημοσιογράφων, επομένως, το κράτος δεν εξασφάλισε θετικό περιβάλλον για την ελευθερία της έκφρασης. Παρόλο που μέχρι στιγμής δεν υπάρχει ρυθμιστικό πλαίσιο για τα διαδικτυακά μέσα, πτυχές που σχετίζονται με την ελευθερία της έκφρασης αντιμετωπίζονται από το υπάρχον πλαίσιο. Δεν υπήρξε ένδειξη κρατικής παρέμβασης όσον αφορά το φιλτράρισμα ή την απάλειψη περιεχομένου με αυθαίρετο τρόπο και τα άτομα έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα σε περίπτωση που προκύψουν κρατικές ή μη κρατικές παραβιάσεις. Η Κύπρος είναι από τις λίγες χώρες της ΕΕ που έχουν αποποινικοποιήσει τη δυσφήμιση, παρόλο που ο Γενικός Εισαγγελέας μπορεί να εγκρίνει ποινική δίωξη σε πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες, οι περιορισμοί που επιβάλλονται αντιστοιχούν με

εκείνους που καθορίζονται σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Ένας νόμος για την ελευθερία πρόσβασης σε πληροφορίες που ψηφίστηκε το 2017 τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2020. Αυτό εγγυάται το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες, θέτει υποχρεώσεις για τους φορείς δημοσίου δικαίου και τη διοίκηση και θεσπίζει μηχανισμούς προσφυγής των πολιτών για διεκδίκηση του. Το μικρό χρονικό περιθώριο που είχαμε για να αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα του νόμου επέτρεψε μόνο τη βελτίωση της βαθμολογίας της **Προστασίας του δικαιώματος πρόσβασης σε πληροφορίες**, η οποία παραμένει εντός της κατηγορίας Μέσος Κίνδυνος (στο 54%). Ουδεμία εξέλιξη είχαμε σχετικά με θέσπιση ρυθμιστικού πλαισίου για την προστασία των whistleblowers.

Η πρόσβαση στο επάγγελμα και η άσκηση της δημοσιογραφίας δεν αντιμετωπίζουν επίσημα εμπόδια και ο δείκτης σχετικά με το Δημοσιογραφικό επάγγελμα, τα επίπεδα και την προστασία παραμένει σε Χαμηλό Κίνδυνο στο 21%. Ωστόσο, παρά τη θεσμική προστασία των δικαιωμάτων και τη βούληση της Ένωσης Συντακτών Κύπρου, η οποία είναι ενεργή και γενικά σεβαστή οντότητα, η Ένωση δεν είναι σε θέση να προστατεύσει αποτελεσματικά τα δικαιώματα και τα οφέλη των δημοσιογράφων ούτε να εγγυηθεί την συντακτική ανεξαρτησία και το σεβασμό των επαγγελματικών επιπέδων. Δεδομένης της γενικής αβεβαιότητας που χρονολογείται από μια δεκαετία, και απολύσεων που σχετίζονται με την πανδημία, του συνεχιζόμενου κινδύνου απόλυσης, ιδίως για οικονομικούς λόγους, η Ένωση εστιάζει περισσότερο στην εξασφάλιση απασχόλησης και παροχών και στη μείωση της κρίσης παρά στη δημοσιογραφική ανεξαρτησία. Αυτοί οι συμβιβασμοί κατέστησαν δύσκολη την ακριβή καταγραφή των κινδύνων, οι οποίοι είναι υψηλότεροι. Η συρρίκνωση των εσόδων, η αναταραχή στον τομέα των μέσων ενημέρωσης από τη διαδικτυακή τεχνολογική αλλαγή και οι νέες μετα-πανδημικές συνθήκες έχουν ασκήσει περισσότερες πιέσεις στους δημοσιογράφους όσον αφορά τα επαγγελματικά επίπεδα καθώς και την αυξανόμενη γενική αβεβαιότητα στην απασχόληση.

Η ευθεία παρέμβαση στο συντακτικό έργο δεν είναι σπάνια, ενώ η αυξανόμενη συγκέντρωση των μέσων ενημέρωσης και η συνεχιζόμενη έλλειψη διαφάνειας στην ιδιοκτησία έχουν συμβάλει σε ένα αίσθημα παραίτησης και αυτο-λογοκρισίας των δημοσιογράφων. Αυτό επηρεάζει κυρίως τη γενική συντακτική γραμμή των μέσων και, σε μικρότερο βαθμό, τους μεμονωμένους αρθρογράφους. Οι ρυθμιστικές διασφαλίσεις για την προστασία των δημοσιογραφικών πηγών αναγνωρίζονται, ενώ οι απαραίτητες παρεκκλίσεις που προβλέπονται από τον GDPR διασφαλίζουν τη δημοσιογραφική προστασία. Αν και δεν έχουν καταγραφεί σοβαρές απειλές ή επιθέσεις κατά της σωματικής ασφάλειας των δημοσιογράφων, ανεπίσημες αναφορές δημοσιογράφων - ιδίως μέσω έκθεσης σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης - δείχνουν ότι υπόκεινται σε ψηφιακή παρενόχληση. Ωστόσο, αυτό που έχει προκαλέσει ανησυχία ήταν οι ισχυρισμοί - αν και δύσκολο να τεκμηριωθούν - της παρακολούθησης και πειρατείας (hacking) δημοσιογράφων. Το γεγονός ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα με βάση τα οποία να αποκλείσουμε και να μετρήσουμε με βεβαιότητα απειλές για την ψηφιακή ασφάλεια των δημοσιογράφων ανάγει σε σημαντικό τον κίνδυνο για την πολυφωνία.

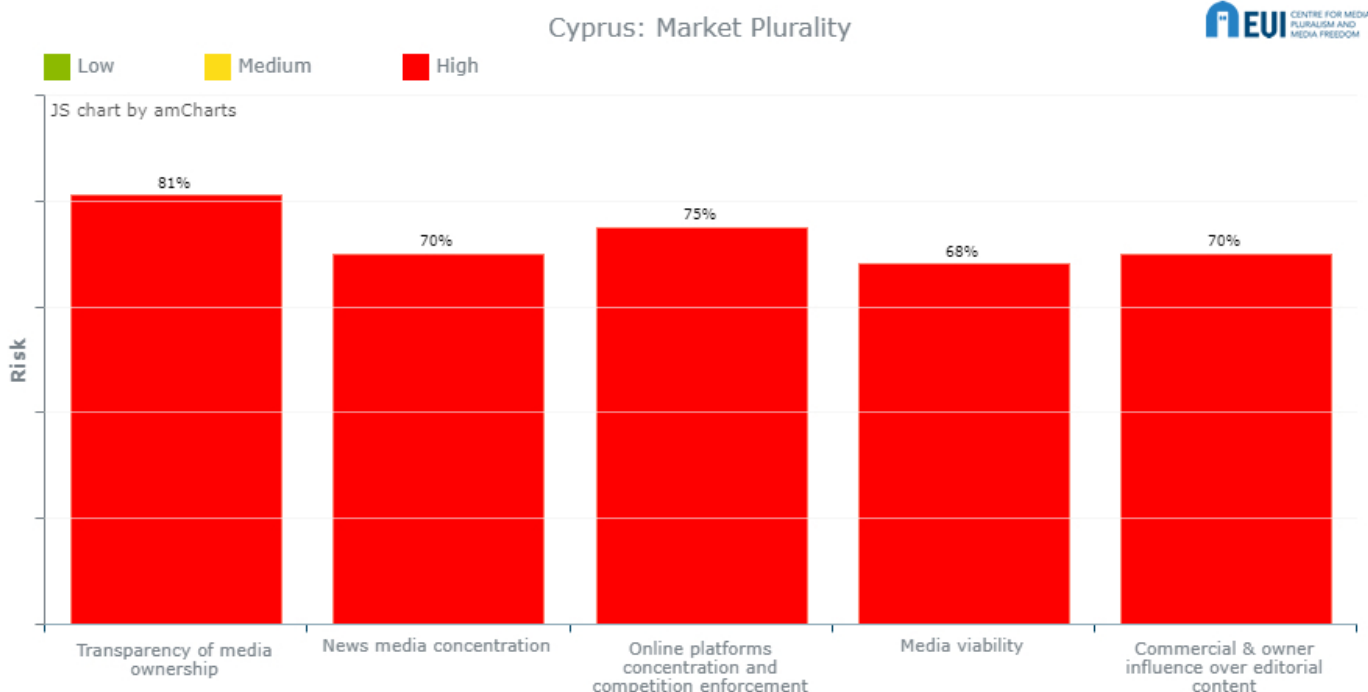
Το ρυθμιστικό σύστημα των μέσων ενημέρωσης ανατέθηκε στη νομικά ανεξάρτητη Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, με το δικό της προϋπολογισμό και επαρκείς εξουσίες για την εκτέλεση της εντολής της. Οι αποφάσεις της δημοσιεύονται τακτικά και υπόκεινται μόνο σε δικαστικό έλεγχο, χωρίς περιθώρια κρατικής παρέμβασης. Η συνολική εκτίμηση δείχνει χαμηλό κίνδυνο στο 28%, αν και άλλες παράμετροι θεωρούνται ότι ενέχουν μεσαίο κίνδυνο. Οι παράμετροι κινδύνου σχετίζονται με το διορισμό των μελών της Αρχής από την κυβέρνηση με βάση ανεπαρκή κριτήρια επιλογής, με αμφιβολίες για ανεξάρτητη / αποτελεσματική λειτουργία στην πράξη, με ερωτήματα για διαφάνεια και θέματα λογοδοσίας.

Σημειώθηκε μικρή αύξηση 1,7% στη διείσδυση ευρυζωνικών συνδέσεων το 2020 σε σχέση με το 2019,

φτάνοντας το 92,8%, με την διαδικτυακή και την καλωδιακή τηλεόραση να παραμένουν σε σταθερά επίπεδα. Το 2020, το 92,8% των νοικοκυριών στην Κύπρο είχαν ευρυζωνική σύνδεση, ελαφρώς αυξημένη από το 2019. Οι ταχύτητες του Διαδικτύου παρέμειναν χαμηλές στα 16 Mbs παρά την αύξηση σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, με τη χώρα να πέφτει περαιτέρω στην παγκόσμια κατάταξη στις μέσες ταχύτητες διαδικτύου από τη θέση 64 σε 89. Αυτές οι εξελίξεις βελτίωσαν την εικόνα, αναφορικά με το θέμα καθολικής πρόσβασης σε παραδοσιακά μέσα και στο Διαδίκτυο, με το ποσοστό κινδύνου σε 33%, από 52%.

3.2. Αριθμητική Πολυφωνία Αγοράς (73% - Χαμηλός κίνδυνος)

Ο τομέας της Αριθμητικής Πολυφωνίας της Αγοράς εστιάζει στους οικονομικούς κινδύνους για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης, που απορρέουν από την έλλειψη διαφάνειας και τη συγκέντρωση ιδιοκτησίας, τη βιωσιμότητα της βιομηχανίας των μέσων ενημέρωσης, την έκθεση της δημοσιογραφίας σε εμπορικά συμφέροντα. Ο πρώτος δείκτης εξετάζει την ύπαρξη και αποτελεσματικότητα των διατάξεων σχετικά με τη διαφάνεια της ιδιοκτησίας των μέσων. Η έλλειψη ανταγωνισμού και η εξωτερική πολυφωνία αξιολογούνται χωριστά για τα μέσα ενημέρωσης (παραγωγή των ειδήσεων) και για τις διαδικτυακές πλατφόρμες (πύλες προς τις ειδήσεις), εξετάζοντας χωριστά την οριζόντια και την κάθετη συγκέντρωση ιδιοκτησίας μέσων. Εξετάζει επίσης τη συγκέντρωση της διαδικτυακής διαφημιστικής αγοράς και το ρόλο της εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού. Ο δείκτης για τη βιωσιμότητα των μέσων μετρά τις τάσεις εσόδων και απασχόλησης, σε σχέση με τις τάσεις του ΑΕΠ/προϊόντος. Ο τελευταίος δείκτης στοχεύει στην εκτίμηση των κινδύνων για την πολυφωνία της αγοράς που δημιουργούν επιχειρηματικά συμφέροντα στην παραγωγή συντακτικού περιεχομένου, από επιδράσεις τόσο σε σχέση με εμπορικά συμφέροντα όσο και από επιρροή ιδιοκτητών.

Ο βαθμός κινδύνου για την **Αριθμητική Πολυφωνία Αγοράς** έχει βελτιωθεί ελαφρώς σε 73% από πέρυσι (74%). Τρεις δείκτες έδειξαν ανοδικές μεταβολές κινδύνου, με επιδείνωση του δείκτη Βιωσιμότητα των μέσων ενημέρωσης και Επιρροή εμπορικών συμφερόντων και των ιδιοκτητών, ενώ μειώθηκε για τη Συγκέντρωση (ιδιοκτησίας) στα μέσα ενημέρωσης και τις Διαδικτυακές πλατφόρμες. Η διαφάνεια ιδιοκτησίας μέσων παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο υψηλού κινδύνου, 81%, ενώ η Συγκέντρωση (ιδιοκτησίας)

ειδησεογραφικών μέσων ενημέρωσης είναι χαμηλότερη αλλά εξακολουθεί να είναι σε ζώνη πολύ υψηλού κινδύνου, στο 70%. Ο δείκτης κινδύνου **Βιωσιμότητας μέσω** αυξήθηκε επίσης στο 68% και τώρα όλοι οι δείκτες βρίσκονται σε επίπεδα με υψηλό κίνδυνο. Οι αυξανόμενοι κίνδυνοι σχετίζονται κατά κάποιο τρόπο με τις οικονομικές προκλήσεις μετά την κρίση του Covid19.

Η νομική υποχρέωση διαφάνειας στην ιδιοκτησία είναι μόνο, και εν μέρει, εφαρμόσιμη στα ραδιοηλεκτρονικά μέσα (όπου η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων παραμένει αμφίβολη), ενώ το τοπίο στο γραπτό τύπο και τα ψηφιακά μέσα παραμένει ανησυχητικά νεφελώδες εξαιτίας της απουσίας σχετικών ρυθμίσεων. Η απουσία νόμου ειδικά για τα ψηφιακά μέσα από μόνη της συμβάλλει στην αξιολόγηση υψηλού κινδύνου (81%). Τόσο στο γραπτό τύπο όσο και στα ψηφιακά μέσα παραμένει δύσκολο ή αδύνατο να εντοπιστούν και να επαληθευτούν οι τελικοί κάτοχοι ή η κάθετη ιδιοκτησία.

Η συγκέντρωση (ιδιοκτησίας) ειδησεογραφικών μέσων βαθμολογείται με κίνδυνο 70%, από 83% το 2020. Αυτή η μικρή μείωση, με το ποσοστό όμως να εξακολουθεί να βρίσκεται στη ζώνη υψηλού κινδύνου, που εμφανίζεται εδώ, μπορεί να συνδέεται με τις μεθόδους μέτρησης και να μην αντανάκλα την πραγματική κατάσταση. Η ιδιοκτησία στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, που ρυθμίζεται αυστηρά από την Αρχή Ραδιοηλεόρασης, κυρίως μέσω της διαδικασίας αδειοδότησης, στερείται συστηματικού ελέγχου και πλήρους διαφάνειας. Σημειώνουμε ότι τέσσερα από τα επτά εμπορικά τηλεοπτικά κανάλια και η δημόσια ραδιοηλεόραση προσελκύουν σχεδόν ίσο μερίδιο κοινού, το οποίο είναι ένας δείκτης πολυφωνίας της αγοράς, αν και αριθμητικός. Οι έρευνες δείχνουν ότι η κύρια πηγή ειδήσεων είναι η τηλεόραση, ακολουθούμενη από διαδικτυακούς τόπους, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ραδιόφωνο και τον τύπο, αλλά το συνολικό κοινό της τηλεόρασης συρρικνώνεται.

Η αποτύπωση ακριβούς εικόνας της κατάστασης όσον αφορά τα μερίδια αναγνωστών και τα μεγέθη κυκλοφορίας τόσο για τις εφημερίδες όσο και για τις εκδόσεις τους στο Διαδίκτυο επισκιάζεται από την απουσία ανεξάρτητου ελέγχου τους ή και πλήρη έλλειψη στοιχείων. Κατά τη διάρκεια ολόκληρου του 2020 και των πολλών εγκλεισμών λόγω της πανδημίας, που συνοδεύτηκαν με σαφή και ουσιαστική συρρίκνωση των διαφημιστικών εσόδων, οι αριθμοί των αναγνωστών εφημερίδων δεν σημείωσαν ουσιαστική μεταβολή όσο θα συμπεραίναμε από την κατάσταση. Αυτό σημειώνεται σε εποχή που τα στοιχεία του Κυπριακού Οργανισμού Εκδοτών Διαδικτύου έδειξαν σημαντική μετατόπιση προς διαδικτυακές πηγές ειδήσεων. Ταυτόχρονα, ενώ ο τομέας του διαδικτύου συνεχίζει να ευδοκιμεί, παραμένει εντελώς ανεξέλεγκτος, χωρίς οποιαδήποτε ρύθμιση. Σε συνδυασμό με την ασαφή κατάσταση συγκέντρωσης ιδιοκτησίας, ο κίνδυνος για τον δείκτη **Διαδικτυακές πλατφόρμες και Επιβολή Ανταγωνισμού** παραμένει σε υψηλό επίπεδο, στο 75%, αν και μειώθηκε από 85% πέρυσι. Με την ισχύουσα κατάσταση πραγμάτων, δεδομένου ότι τα περισσότερα διαδικτυακά μέσα - ειδικά εν μέσω της πανδημίας - δεν χρησιμοποιούν απευθείας πηγές και βασίζονται στο δημόσιο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων για τις ειδήσεις που δημοσιεύουν, αυτά τα μέσα φαίνεται να εστιάζουν λιγότερο σε πρωτότυπο ή ποιοτικό περιεχόμενο, και, αντ'αυτού, ανταγωνίζονται, κυρίως, για προσέλκυση επισκέψεων και κλικ.

Η ανασφάλεια εργασίας που αντιμετωπίζουν οι δημοσιογράφοι, στο πλαίσιο της πανδημίας έχει κάνει τους επαγγελματίες πιο ευάλωτους σε πιέσεις ιδιοκτητών και διστακτικούς να διεκδικήσουν την συντακτική ανεξαρτησία. Με βάση συγκεκριμένα δεδομένα για το ραδιόφωνο, την τηλεόραση και τη διαδικτυακή τηλεόραση, και από ανεπίσημες πηγές για άλλα μέσα, διαπιστώσαμε ότι τα διαφημιστικά έσοδα για τα περισσότερα μέσα ενημέρωσης σημείωσαν μείωση που κυμαίνεται από 25 έως 50%. Αυτό ισχύει ακόμη και για τα ψηφιακά μέσα στα οποία οι αναγνώστες και οι θεατές έχουν στραφεί κατά τη διάρκεια του 2020. Ως αποτέλεσμα, η **Βιωσιμότητα μέσω ενημέρωσης**, η οποία βρίσκεται σε υψηλό κίνδυνο, στο 68% από 63% πέρυσι, ενδέχεται να αντιμετωπίζει μεγαλύτερα προβλήματα από ότι δείχνουν οι αριθμοί, δεδομένου

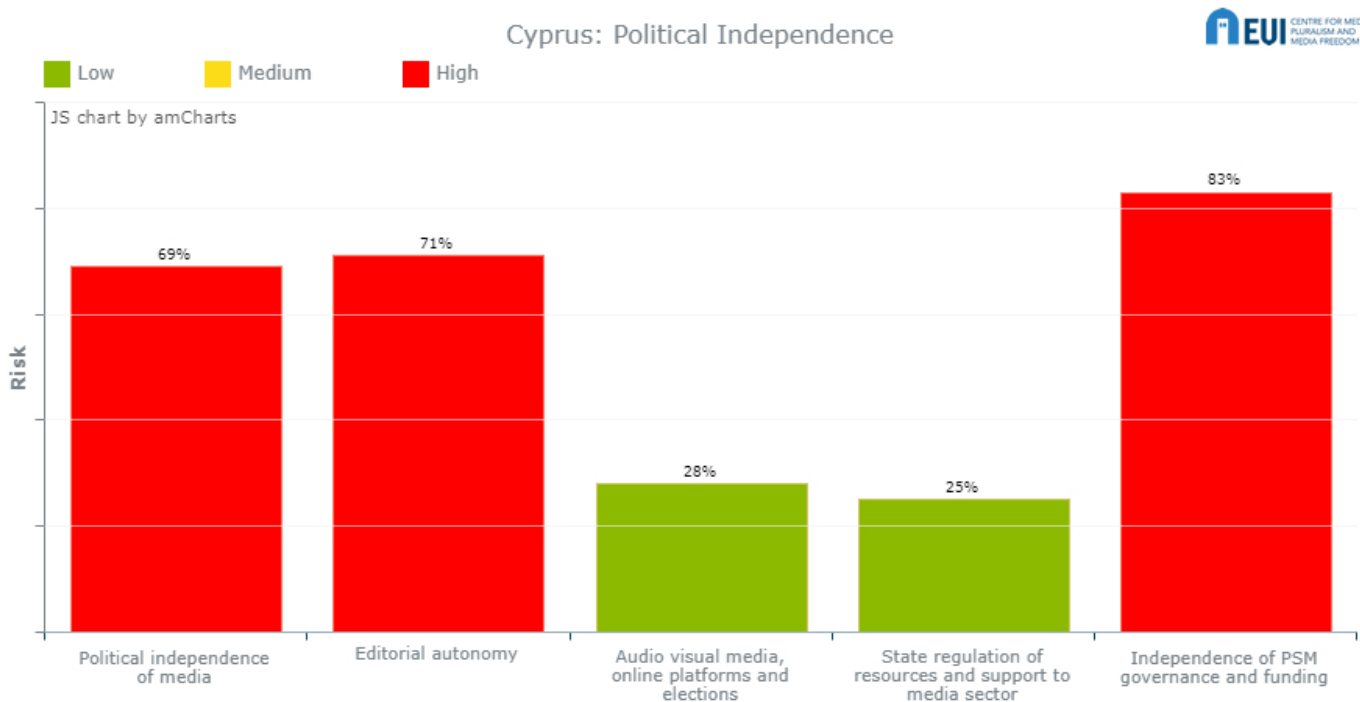
ότι η πανδημία συνεχίζεται.

Ο τύπος και τα ψηφιακά μέσα ενημέρωσης πλήγηκαν από την κρίση και εξακολουθούν να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την χορηγίες επιχειρήσεων, των οποίων η αυξημένη παρουσία είναι εμφανής με τη μορφή περιεχομένου ενσωματωμένου σε ειδήσεις και εταιρικών διαφημιστικών κειμένων. Υπάρχει επίσης αυξανόμενη τάση συγκεκριμένο περιεχόμενο για εταιρείες να τυγχάνει συχνά και κατά προτεραιότητα αναφοράς και να εκτίθεται στο διαδίκτυο, συχνά χωρίς διάκριση μεταξύ συντακτικού περιεχομένου και διαφημιστικών κειμένων. Υπό αυτές τις συνθήκες, η εμπορική επιρροή και η επιρροή του ιδιοκτήτη στο συντακτικό περιεχόμενο καταγράφεται με απότομη αύξηση από 58% σε 70%. Ομοίως, τόσο οι παραδοσιακοί όσο και οι ψηφιακοί οργανισμοί μέσων για να αντιμετωπίσουν τη μείωση διαφημιστικών εσόδων φαίνεται να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους σε τομείς πέρα από τη συγκέντρωση ειδήσεων, όπως είναι η διοργάνωση συνεδρίων και άλλες δράσεις που προσφέρουν ευκαιρίες για προσέλκυση εταιρικών χορηγιών.

Όσον αφορά τον ανταγωνισμό, οι αγορές των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της διαφήμισης είναι, στην πράξη, κατακερματισμένες σε σημαντικό βαθμό, μειώνοντας έτσι πιθανές απειλές. Ωστόσο, η έλλειψη δεδομένων και η απουσία νομοθεσίας για ψηφιακά μέσα, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στη νομοθεσία για τον ανταγωνισμό δεν υπάρχουν ειδικές αναφορές στον τομέα των ΜΜΕ υποδεικνύουν πολύ υψηλότερο κίνδυνο από ό,τι μπορεί να αντιλαμβανόμαστε.

3.3. Πολιτική Ανεξαρτησία (55% - Μεσαίος κίνδυνος)

Οι δείκτες Πολιτικής Ανεξαρτησίας αξιολογούν την ύπαρξη και την αποτελεσματικότητα ρυθμιστικών και αυτορρυθμιστικών διασφαλίσεων έναντι πολιτικής μεροληψίας και πολιτικών επιρροών στην παραγωγή, διανομή και πρόσβαση ειδήσεων. Πιο συγκεκριμένα, η περιοχή επιδιώκει να αξιολογήσει την επιρροή του κράτους και, γενικότερα, της πολιτικής εξουσίας στη λειτουργία της αγοράς των μέσων ενημέρωσης και στην ανεξαρτησία των μέσων δημόσιας υπηρεσίας. Επιπλέον, η περιοχή ασχολείται με την ύπαρξη και την αποτελεσματικότητα της (αυτο)ρύθμισης στην εξασφάλιση της συντακτικής ανεξαρτησίας και τη διαθεσιμότητα πολλαπλών πολιτικών πληροφοριών και απόψεων, ιδίως κατά τις εκλογικές περιόδους.

Ο κίνδυνος για την **Πολιτική Ανεξαρτησία** μειώθηκε σε 55% από 59%, παραμένοντας εντός των ορίων Μεσαίου Κινδύνου. Αυτό οφείλεται κυρίως στον δείκτη Κρατική ρύθμιση των πόρων και της υποστήριξης στον τομέα των μέσων ενημέρωσης, ο οποίος αντικατοπτρίζει την υποστήριξη που παρέχεται στα μέσα ενημέρωσης κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19.

Οι αυστηρές ρήτρες που ρυθμίζουν το ραδιόφωνο και την τηλεόραση διασφαλίζουν την πολυφωνία στα οπτικοακουστικά μέσα κατά της συγκέντρωσης ή του ελέγχου ιδιοκτησίας, ενώ απαιτούν επίσης αμεροληψία στο περιεχόμενο. Τα σχετικά όρια ιδιοκτησίας και άλλοι περιορισμοί καλύπτουν όλα τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, και επιβάλλονται από τις ρυθμιστικές αρχές. Ωστόσο, ενώ εξαιρούνται τα κόμματα, ο ρητός νομικός αποκλεισμός των πολιτικών από την ιδιοκτησία ή / και τον έλεγχο του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, καθώς και των διαφόρων τύπων δικτύων διανομής μέσων, ισχύει μόνο για κρατικούς αξιωματούχους. Αυτό ορίζεται σε νόμο του 2008 για ασυμβατότητες για άτομα που κατέχουν δημόσια αξιώματα. Ωστόσο, οι ρήτρες επιβολής των νόμων δεν είναι αρκετά σαφείς ώστε να εγγυώνται πως γίνεται αποτελεσματικός έλεγχος.

Η πολιτική επιρροή στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων είναι δυνατή μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού του, ο οποίος βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά σε κρατική χρηματοδότηση, και μέσω του διορισμού του διοικητικού του συμβουλίου. Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει τον πρόεδρο και τα μέλη του ΔΣ. Ο πρόεδρος και τα μέλη που προέρχονται από τη Δημόσια Υπηρεσία πλειοψηφούν έναντι των μελών που εκπροσωπούν επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης. Κρίσιμα σημεία είναι η μονοπωλιακή θέση του

πρακτορείου και ιδίως η θέση του ως ο μοναδικός πάροχος υλικού σε διαδικτυακά μέσα, στοιχεία που δημιουργούν υπερβολική εξάρτηση από την παραγωγή του, η οποία διαμορφώνει την ημερήσια διάταξη της ειδησεογραφίας και την κοινή γνώμη. Έτσι, αυτό αξιολογείται ως κατάσταση υψηλού κινδύνου.

Με βάση τα πιο πάνω, η σχέση πολιτικών και μέσων ενημέρωσης εξακολουθεί να δημιουργεί κατάσταση υψηλού κινδύνου (69%) για το συγκεκριμένο δείκτη **Πολιτικής Ανεξαρτησίας των μέσων** ενημέρωσης.

Τη συντακτική αυτονομία εγγυώνται κατ' αρχήν κανονιστικές και αυτορρυθμιστικές διατάξεις. Ωστόσο, οι κανόνες περιέχουν πολύ περιορισμένες πρόνοιες για μηχανισμούς ή διαδικασίες για την αποτελεσματική προστασία των δημοσιογράφων και την αποφυγή πολιτικών παρεμβάσεων στο έργο τους. Παρόλο που δεν υπάρχουν κανόνες σχετικά με το διορισμό ή την απόλυση αρχισυντάκτη, το βασικό ζήτημα παραμένει η επιδίωξη από ιδιοκτήτες ΜΜΕ να υλοποιούν τη δική τους πολιτική ατζέντα - μερικές φορές χωρίς ορατή παρέμβαση. Συχνά αυτή η επιδίωξη καθοδηγείται από εταιρικούς και όχι πραγματικά πολιτικούς στόχους, ενώ η παρούσα κυβέρνηση χειραγωγεί τα μέσα ενημέρωσης αναπτύσσοντας μια προνομιακή ειδική /«quid pro quo» σχέση με τους περισσότερους ιδιοκτήτες μέσων. Αυτό προκαλεί κάποιο βαθμό αυτολογοκρισίας και συμμόρφωσης του συντακτικού προσωπικού. Επιπλέον, οι άτυπες σχέσεις, από τη μια, της τάξης των πολιτικών και από την άλλη, ιδιοκτητών μέσων ενημέρωσης και δημοσιογράφων, καθώς και η ευρεία αίσθηση από τους τελευταίους του «καθήκοντος» να υπερασπιστούν (μερικές φορές σε κάθε περίπτωση) την κυβέρνηση λόγω του «Κυπριακού προβλήματος», συμβάλλουν στην παρουσίαση χειραγωγημένων ειδήσεων. Λόγω αυτών των συνιστωσών, η βαθμολογία του δείκτη Συντακτική αυτονομία παραμένει σε υψηλό κίνδυνο (71%).

Κατά τη διάρκεια εκλογικών διαδικασιών, η πρόσβαση για κόμματα και πολιτικούς είναι γενικά ανοιχτή, δίκαιη και χωρίς διακρίσεις, αν και μικρές ή περιθωριακές πολιτικές και κοινωνικές ομάδες συχνά παραπονούνται για προκατάληψη. Τόσο η δημόσια ραδιοτηλεόραση όσο και οι εμπορικοί οργανισμοί ραδιοφώνου και τηλεόρασης δεσμεύονται νομικά να καλύπτουν την καθημερινή πολιτική επικοινωνία και τις προεκλογικές εκστρατείες. Ίσες ευκαιρίες ισχύουν για την πολιτική διαφήμιση που πρέπει όταν μεταδίδεται να προσδιοριστεί σαφώς ως τέτοια. Η κατάσταση δεν είναι σαφής για διαφημίσεις σε διαδικτυακές πλατφόρμες, καθώς δεν υπάρχουν κανόνες. Η διαφάνεια τόσο για την πηγή όσο και σήμανσης των διαφημίσεων είναι περιορισμένη. Όσον αφορά τη δημόσια ραδιοτηλεόραση (ΡΙΚ), εφαρμόζεται αποτελεσματικά ο κανονισμός για εξασφάλιση πρόσβασης και τήρηση αμεροληψίας έναντι γενικά όλων των κοινωνικών παραγόντων και ομάδων, και των πολιτικών ομάδων κατά τη διάρκεια προεκλογικών εκστρατειών. Ο τομέας αυτός παρουσιάζει χαμηλό κίνδυνο. Αν και η κατάσταση στον ιδιωτικό οπτικοακουστικό τομέα φαίνεται δίκαιη, η έλλειψη διαφάνειας και η απουσία εκθέσεων σχετικά με την εκλογική κάλυψη μας οδηγούν να την κρίνουμε ως μεσαίου κινδύνου. Η κατάσταση που περιγράφηκε παραπάνω, καθώς και η απουσία κανονισμών για διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, αύξησαν τον κίνδυνο για τον δείκτη **Οπτικοακουστικά μέσα, Διαδικτυακές πλατφόρμες και Εκλογές** από 24% σε 28%. Εξακολουθεί να είναι χαμηλού κινδύνου.

Το φάσμα ραδιοσυχνοτήτων ήταν μέχρι το 2016 ο μόνος κρατικός πόρος που διατέθηκε με διαφανή και δίκαιο τρόπο. Αν και δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο όσον αφορά την υποστήριξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης ή κανόνων για τη διανομή της κρατικής διαφήμισης, η πανδημία προκάλεσε επιδοτήσεις που κάλυπταν όλους τους τύπους μέσων μαζικής ενημέρωσης και ήταν διαφοροποιημένες σε σύγκριση με τα προγράμματα για ημερήσιες εφημερίδες και τηλεοπτικά μέσα, που εισήχθησαν το 2017. Το κύριο ζήτημα δεν είναι κατά πόσο τα μέσα έμειναν ικανοποιημένα από δίκαιη κατανομή της κρατικής στήριξης, αλλά μάλλον σε ποιο βαθμό αυτή η βοήθεια ήταν αρκετή για να περιορίσει τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα μέσα ενημέρωσης. Η απάντηση είναι αρνητική «όχι, δεν συγκράτησε τους κινδύνους». Παρόλα αυτά, η

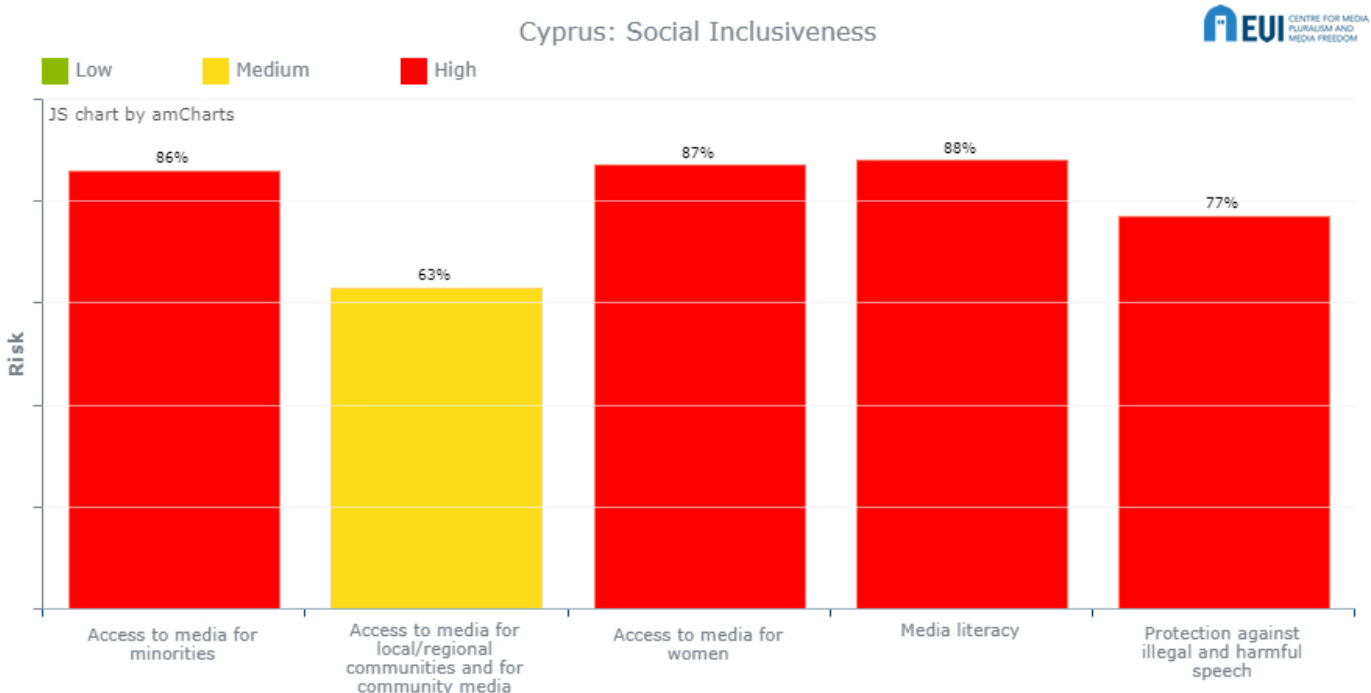

συμπερίληψη όλων των μέσων ενημέρωσης στα σχέδια βοήθειας, από μόνη της, μείωσε δραστικά τον παράγοντα κινδύνου για το δείκτη **Κρατική ρύθμιση πόρων και Υποστήριξη στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης**, από μεσαίο κίνδυνο στο 50%, τον προηγούμενο χρόνο, σε χαμηλό κίνδυνο, 25%.

Όσον αφορά την ανεξαρτησία της διακυβέρνησης και της χρηματοδότησης της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, η κατάσταση παραμένει σε μεγάλο βαθμό η ίδια και θέτει εμπόδια στην ομαλή λειτουργία και ανεξαρτησία της. Τα κριτήρια που ρυθμίζουν το διορισμό του Γενικού Διευθυντή της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και τη σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου είναι αρκετά ελαστικά, στοιχείο που αξιοποιείται από την κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα για διαμοιρασμό λαφύρων εξουσίας εις βάρος της συμμετοχής ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων. Επίσης, το κράτος και το σύστημα πολιτικών κομμάτων αποφασίζουν για τον προϋπολογισμό της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, που επιτρέπει την ισχυρή επιρροή τους και συχνά κατάφωρη παρέμβαση στις δραστηριότητές της. Οι κίνδυνοι κατά της ανεξαρτησίας της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης δεν έχουν αλλάξει και παραμένουν υψηλοί, στο 83%.

3.4. Κοινωνική Συσσωμάτωση (80% - Χαμηλός κίνδυνος)

Ο τομέας της Κοινωνικής Συσσωμάτωσης εστιάζει στην πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης από συγκεκριμένες ομάδες της κοινωνίας: μειονότητες, τοπικές και περιφερειακές κοινότητες, γυναίκες και άτομα με αναπηρία. Εξετάζει επίσης το περιβάλλον για παδεία στα μέσα ενημέρωσης της χώρας, συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών δεξιοτήτων του συνολικού πληθυσμού. Επιπλέον, για την έκδοση 2021 του MPM, ένας νέος δείκτης έχει προστεθεί στον τομέα της κοινωνικής συσσωμάτωσης προκειμένου να αξιολογηθούν νέες προκλήσεις που προκύπτουν από τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών: Προστασία από παράνομο και επιβλαβή λόγο. Λόγω αυτής της τροποποίησης των δεικτών, η σύγκριση με τις προηγούμενες εκδόσεις του MPM πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη προσοχή.

Ο συνολικός κίνδυνος για την **Κοινωνική Συσσωμάτωση** έχει επίσης παρουσιάσει οριακή μείωση, από 83%, που σημειώθηκε πέρυσι, σε 80%. Ωστόσο, παραμένει σταθερά στη ζώνη υψηλού κινδύνου.

Στην Κύπρο, η πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης κυριαρχείται από πολιτικούς και εκπροσώπους ισχυρών

ομάδων πίεσης. Δεδομένης της πολύ περιορισμένης ή και καθόλου πρόσβασης για διάφορες ομάδες, η κοινωνική Συσσωμάτωση εξακολουθεί να παραμένει πολύ προβληματικός τομέας για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης.

Η πρόσβαση στα ΜΜΕ για τις μειονότητες είναι περίπλοκο ζήτημα με πολλές πτυχές: Οι μειονότητες αναφέρονται σε μικρό αριθμό Κυπρίων πολιτών που ανήκουν σε «θρησκευτικές ομάδες», όπως ορίζονται στο Σύνταγμα, και σε μια συνεχή εισροή διαφορετικών ομάδων μεταναστών στη χώρα, με πρώτες αφίξεις το 1990. Ο νόμος για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση απαιτεί τα προγράμματα να είναι αμερόληπτα και να σέβονται τα συμφέροντα και τις ευαισθησίες των μειονοτήτων, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν άλλες διατάξεις σχετικά με την πρόσβαση ή άλλα δικαιώματα. Προγράμματα που απευθύνονται σε «θρησκευτικές ομάδες» αναγνωρισμένες από το νόμο, και σε άλλες γλώσσες, υπάρχουν στο ραδιόφωνο αλλά όχι στην τηλεόραση. Η πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες είναι πολύ περιορισμένη παρά τις υποχρεώσεις των μέσων ενημέρωσης βάσει του νόμου για την επίτευξη συγκεκριμένων ορίων. Η κατάσταση οδηγεί σε αξιολόγηση του τομέα **πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης για μειονότητες** στη ζώνη υψηλού κινδύνου (86%).

Η προβληματική κατάσταση σχετικά με πρόσβαση για περιφερειακές / τοπικές κοινότητες και το ζήτημα των κοινοτικών μέσων ενημέρωσης μετριάζεται από το περιορισμένο γεωγραφικό μέγεθος της Κύπρου. Ωστόσο, η απουσία οποιουδήποτε νομικού ορισμού ή αναγνώρισης των κοινοτικών μέσων ενημέρωσης, διατηρεί αυτόν το δείκτη σε υψηλό κίνδυνο, παρά το γεγονός ότι έχει μειωθεί οριακά από 75% σε 63%.

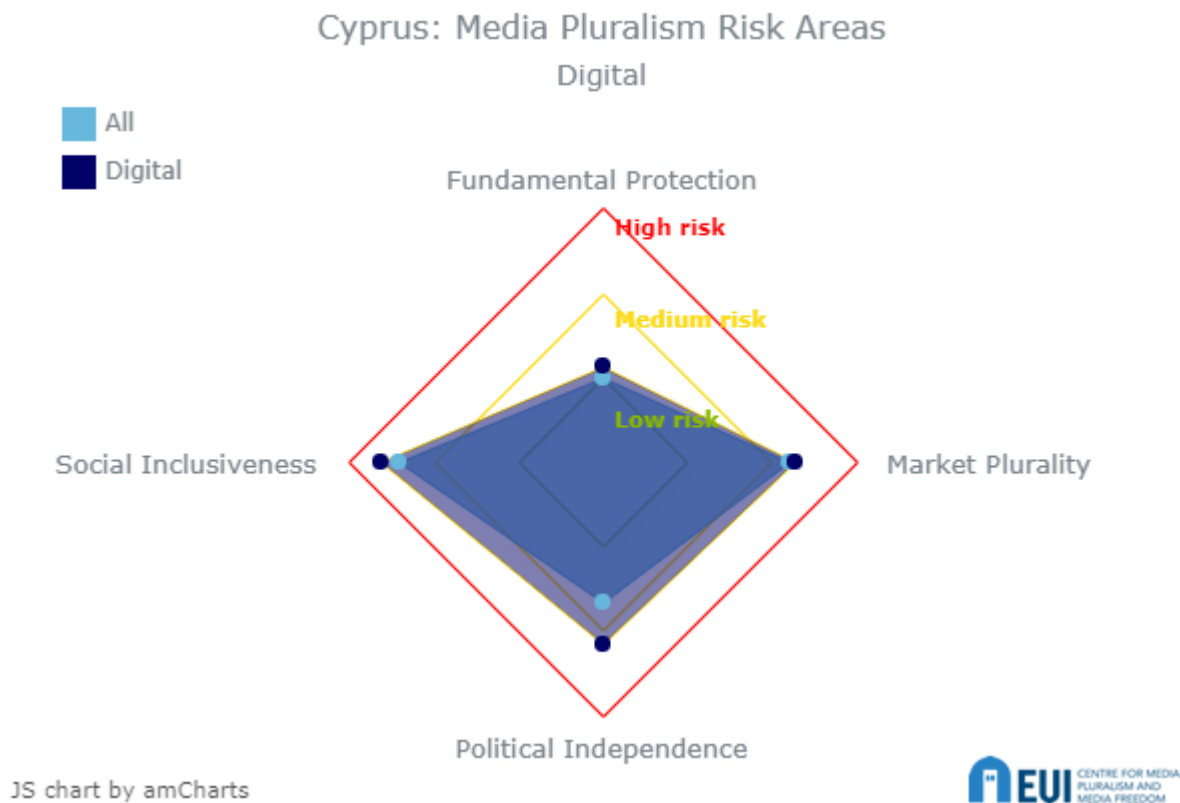
Η προώθηση της ισότητας των φύλων και ο σεβασμός των δικαιωμάτων των γυναικών αποτελεί αντικείμενο πολλών νόμων, ορισμένων με λεπτομερείς πρόνοιες. Οι πρόνοιες των νόμων είναι δεσμευτικοί για όλους, αλλά ούτε η δημόσια ραδιοτηλεόραση μήτε οι εμπορικοί πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων έχουν αναπτύξει οποιοδήποτε πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων. Επιπλέον, η παρουσία γυναικών σε διοικητικά συμβούλια μέσων ενημέρωσης ή σε εκτελεστικές θέσεις παραμένει πολύ χαμηλή, όπως και η εκπροσώπηση εμπειρογνομώνων σε δελτία ειδήσεων και επικαιρικών εκπομπών. Αυτός ο δείκτης **Πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης για τις γυναίκες** εξακολουθεί να παρουσιάζει υψηλό κίνδυνο στο 87% (88% πέρυσι).

Δεν υπάρχει ακόμη επίσημο πλαίσιο πολιτικής για **Παιδεία στα μέσα ενημέρωσης**, παρόλο που εκκρεμεί για έγκριση σχέδιο πολιτικής από το 2012. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Παιδείας, ακαδημαϊκοί και φορείς της κοινωνίας των πολιτών αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, οι οποίες ωστόσο δεν πλησιάζουν σε επίπεδο που να αποτελούν αντιστάθμιση των δραστηριοτήτων που θα αναπτύσσονταν με βάση ένα πλαίσιο πολιτικής. Σοβαρές προσπάθειες από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Παιδείας στην κατάρτιση εκπαιδευτικών ως πυρήνων στα σχολεία για την ανάληψη σχετικών δράσεων, και δράσεις που επικεντρώνονται κυρίως στην διαδικτυακή ασφάλεια και την ανάπτυξη δεξιοτήτων στα μέσα ενημέρωσης έχουν εμπλουτιστεί τον τελευταίο χρόνο με πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων και δεξιοτήτων για αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης. Αυτό προωθείται ως μέρος του προγράμματος σπουδών και είναι πολλά υποσχόμενο βήμα για ευρύτερες και γενικευμένες δραστηριότητες Παιδείας στα μέσα ενημέρωσης. Οι ενέργειες σε αυτόν τον τομέα, όπως στις περισσότερες άλλες περιοχές, αντιμετώπισαν δυσκολίες λόγω της πανδημίας. Ορισμένες δραστηριότητες αναλαμβάνονται επίσης από την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, η οποία ορίζεται από τον Νόμο ως ο κύριος φορέας, υπεύθυνος για την παιδεία στα μέσα ενημέρωσης. Η μέχρι τώρα δουλειά της δείχνει ότι αυτό είναι καθήκον που η Αρχή δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος στο δείκτη **Παιδεία στα Μέσα** παραμένει υψηλός στο 88%.

Ο δείκτης **Προστασία από παράνομο και επιβλαβή λόγο** παρουσιάζει επίσης υψηλό κίνδυνο (77%),

λόγω της απουσίας συγκεκριμένου πλαισίου πολιτικής. Υπάρχουν νόμοι για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ρητορικής μίσους, αλλά δεν υπήρξαν συγκεκριμένα σχέδια και έργα. Ταυτόχρονα, δεν έχουμε συγκεκριμένα δεδομένα σχετικά με υποθέσεις και πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν. Όσον αφορά την παραπληροφόρηση, δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο και δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι οι αρχές έχουν σχέδια για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Στην περίοδο της πανδημίας, υπάρχουν έντονες αντιδράσεις εναντίον προστατευτικών μέτρων από διάφορες ομάδες και την Εκκλησία, με την κυβέρνηση να προσαρμόζει ανάλογα τις αρχικές αποφάσεις και τα μέτρα. Το ποσοστό άρνησης εμβολιασμού κατά του κορωνοϊού στην Κύπρο υπερβαίνει το διπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ (26% έναντι 12%).^[6]

4. Πολυφωνία στο διαδικτυακό περιβάλλον: εκτίμηση κινδύνων

Η συνολική θέση της Κύπρου στην αξιολόγηση MPM στο διαδικτυακό περιβάλλον καθορίζεται από δύο κρίσιμους παράγοντες που επηρεάζουν σειρά σημαντικών δεικτών. Αυτοί οι παράγοντες είναι:

- απόλυτη απουσία νομικού πλαισίου για ψηφιακά μέσα ή ρητή αναφορά ψηφιακών πτυχών στους νόμους περί μέσων ενημέρωσης
- απουσία ανεξάρτητα ελεγχόμενων δεδομένων σχετικά με πτυχές και δραστηριότητες που σχετίζονται με τα διαδικτυακά μέσα. Η αξιολόγηση ανά περιοχή έχει ως εξής:

Θεμελιώδης προστασία

Παρά την απουσία νόμου για τη διαδικτυακή επικοινωνία, η ελευθερία της έκφρασης καλύπτεται από την ευρύτερη προστασία σύμφωνα με το σύνταγμα, το οποίο εξασφαλίζει επίσης ένδικα μέσα σε περίπτωση παραβίασης. Δεν έχουν δημοσιοποιηθεί περιστατικά αυθαίρετου φιλτραρίσματος ή αφαίρεσης περιεχομένου από το κράτος ή τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου. Η απουσία σχετικών εκθέσεων θέτει ζήτημα διαφάνειας και ίσως αβεβαιότητας, αν και σε περίπτωση που είχαν σημειωθεί συμβάντα, πιθανότατα θα δημοσιοποιούνταν.

Όσον αφορά την ψηφιακή ασφάλεια των δημοσιογράφων, αν και δεν έχουν καταγραφεί συγκεκριμένα περιστατικά, το ζήτημα παρακολούθησης ή ψηφιακής παρέμβασης από το κράτος παραμένει ανοιχτό.

Οι ισχυρισμοί σε πρόσφατο βιβλίο πρώην βοηθού του Προέδρου της Δημοκρατίας ότι ο Πρόεδρος γνώριζε ότι κατασκοπεύονταν οι επικοινωνίες του τότε Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου ουδέποτε

διαψεύσθηκαν.^[6]

Η σιγή σε αυτήν και σε άλλες περιπτώσεις, όπου πολύ περιορισμένες πληροφορίες δημοσιοποιήθηκαν, δημιουργούν σοβαρές ανησυχίες για την ψηφιακή ασφάλεια όλων, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης. Σε διαφορετικό επίπεδο, σε σχέση με την υποχρέωση προστασίας προσωπικών δεδομένων και διατήρησης δεδομένων και την προστασία των δημοσιογράφων, οι νόμοι που υιοθετήθηκαν από τη Δημοκρατία συμμορφώνονται πλήρως με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το GDPR.

Τα δεδομένα για ευρυζωνική κάλυψη και ευρυζωνικές συνδρομές τοποθετούν την Κύπρο σε πεδίο χαμηλού κινδύνου. Οι ταχύτητες Διαδικτύου παραμένουν πολύ κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ, ενώ εφαρμόζονται τα πρότυπα της ΕΕ για την ουδετερότητα του δικτύου και τη χρήση δεδομένων ISP.

Υπάρχουν μόνο τέσσερις πάροχοι διαδικτυακών υπηρεσιών, οι οποίοι λειτουργούν αμερόληπτα και με διαφάνεια. Η περιοχή **Θεμελιώδους προστασίας στο διαδικτυακό περιβάλλον** αντιμετωπίζει μεσαίο κίνδυνο 37%, έναντι 44% στο MPM2020, οριακά υψηλότερο από το συνολικό κίνδυνο (33%).

Αριθμητική πολυφωνία στην Αγορά

Η απουσία ειδικού νομικού πλαισίου για τα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης και οποιωνδήποτε ορίων και υποχρέωσης διαφάνειας για την ιδιοκτησία - εκτός από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα - και η έλλειψη δεδομένων ακροαματικότητα και άλλα θέματα θέτουν σε υψηλό κίνδυνο την **Αριθμητική Πολυφωνία στην αγορά**, στο 75%, έναντι 84,6% στην προηγούμενη έκθεση. Αυτό πάλι είναι ελαφρώς υψηλότερο από τον συνολικό κίνδυνο για αυτό τον τομέα (73%). Οι υφιστάμενοι νόμοι για τα ολιγοπώλια και τα μονοπώλια και τον ανταγωνισμό γενικά ισχύουν για τα διαδικτυακά μέσα και τη διαφημιστική αγορά. Ωστόσο, ρητή αναφορά στη νομοθεσία περί ανταγωνισμού γίνεται μόνο στα μέσα ενημέρωσης - όχι στο Διαδίκτυο ή στα ψηφιακά μέσα, το οποίο θεωρείται από τη μεθοδολογία του παρόντος έργου ως πρόκληση κινδύνων.

Αντιμετωπίζουμε επίσης την έλλειψη αξιόπιστων ανεξάρτητα ελεγμένων δεδομένων για ψηφιακά ειδησεογραφικά μέσα - ζήτημα που αποτελεί πρόβλημα για ολόκληρο τον τομέα των μέσων ενημέρωσης. Αυτό συνιστά σημαντικό κίνδυνο καθώς τα μερίδια αγοράς και κοινού είναι δύσκολο να καθοριστούν και να εκτιμηθούν.

Καμία έρευνα δεν παρέχει επαρκή δεδομένα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αποκτούν πρόσβαση στις ειδήσεις και το μερίδιο της κατανάλωσης ειδήσεων μέσω κοινωνικών δικτύων και πλατφορμών. Επίσης, έρευνες που θα μπορούσαν να καθορίσουν ακριβή στοιχεία και τάσεις είναι σπάνιες και δεν υπόκεινται σε ανεξάρτητο έλεγχο, ενώ η έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τις παγκόσμιες πύλες / μεταφορείς δημιουργεί μεγάλα εμπόδια σε οποιαδήποτε προσπάθεια αξιολόγησης του διαδικτυακού τομέα. Οι γενικοί αριθμοί της αγοράς και του κοινού στα εθνικά διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης ρίχνουν κάποιο φως, το οποίο, ωστόσο, δεν μπορεί να αντισταθμίσει την έλλειψη ακριβών δεδομένων όπως αναφέρουμε πιο πάνω.

Τέλος, δεν υπάρχουν διαθέσιμα ελεγμένα ή επαληθευμένα δεδομένα σχετικά με τα έσοδα των ψηφιακών ειδησεογραφικών μέσων. Αυτό απέτρεψε ολοκληρωμένη και ακριβή αξιολόγηση της αγοράς, αν και τα ανεπίσημα δεδομένα δείχνουν σημαντική μείωση εσόδων από διαφημίσεις το 2020, τόσο για διαδικτυακά όσο και για παραδοσιακά μέσα. Τα έσοδα των μέσων μαζικής ενημέρωσης γενικά, ακόμη και όταν παρατηρούνται θετικές τάσεις, στη μικρή κυπριακή αγορά παραμένουν θέμα ανησυχίας. Οι έκτακτες και

ειδικές μορφές κρατικής βοήθειας Covid19 στα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι ευπρόσδεκτες, αλλά δεν επαρκούν για να εγγυηθούν μέλλον χωρίς προβλήματα για τον τομέα.

Πολιτική Ανεξαρτησία

Η κυριότητα ή ο έλεγχος των ψηφιακών μέσων μπορεί να ρυθμίζεται μόνο για πολιτικούς σε δημόσια αξιώματα, βάσει του νόμου περί ασυμβατότητας, αν και στο κείμενο δεν αναφέρονται ρητά τα ψηφιακά μέσα. Υπάρχει επίσης αμφιβολία εάν αυτό εφαρμόζεται αποτελεσματικά. Πέρα από τις γενικές αρχές στους Κώδικες δεοντολογίας, οι οποίοι προσυπογράφονται επίσης από τον Οργανισμό Εκδοτών Διαδικτυακών Μέσων, δεν υπάρχουν συγκεκριμένες οδηγίες για τα ψηφιακά μέσα. Δεν υπάρχουν ρήτρες στο νόμο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ή σε άλλους νόμους ή στον Κώδικα Δεοντολογίας που να ρυθμίζουν τη διαδικτυακή διαφήμιση και την πολιτική δραστηριότητα στο διαδίκτυο κατά τη διάρκεια ή εκτός προεκλογικών εκστρατειών. Ενώ υπάρχουν κανόνες που απαιτούν από τα πολιτικά κόμματα και τους υποψηφίους να αναφέρουν τις δαπάνες εκστρατείας στο Διαδίκτυο, υπάρχουν κενά και αμφιβολίες για την αποτελεσματική εφαρμογή τους.

Όσον αφορά το ζήτημα της προστασίας δεδομένων, η αρμόδια αρχή εξετάζει παράπονα που σχετίζονται με τη χρήση προσωπικών δεδομένων από πολιτικούς και πολιτικά κόμματα, αλλά δεν ενεργεί προληπτικά.

Τέλος, ο νόμος για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση - ΡΙΚ αναφέρεται ρητά στην κρατική χρηματοδότησή του και στη λειτουργία υπηρεσιών Διαδικτύου και γενικά ψηφιακών υπηρεσιών. Ο νόμος προβλέπει ότι η χρήση κονδυλίων από κρατικές ενισχύσεις δεν πρέπει να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό. Η απουσία κανόνων ή ρητρών στον Κώδικα Δημοσιογραφικής δεοντολογίας με συγκεκριμένη και ρητή αναφορά στη χρήση ή τον έλεγχο διαδικτυακών ψηφιακών μέσων, και ορισμένες ελλείψεις στη ρύθμιση της χρήσης διαδικτυακών μέσων και δραστηριοτήτων από πολιτικούς αποτελούν κινδύνους για τον τομέα της **Πολιτικής Ανεξαρτησίας**. Οι κίνδυνοι μεσαίου επιπέδου που σχετίζονται με την αναφορά δαπανών για διαδικτυακή πολιτική διαφήμιση, κάποια / περιορισμένη διαφάνεια από διαδικτυακές πλατφόρμες και οι ειδικοί κανόνες για τη χρηματοδότηση των διαδικτυακών υπηρεσιών της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης αύξησαν το σχετικό για τον τομέα δείκτη κινδύνου στο 53%, έναντι 42% στο MPM2020. Είναι σημαντικά χαμηλότερος από το συνολικό δείκτη του τομέα, που είναι σε ζώνη υψηλού κινδύνου (71% έναντι 59% στο παρελθόν).

5. Συμπεράσματα

5. Συμπεράσματα

Ενώ η ελευθερία της έκφρασης στην Κύπρο παραμένει ισχυρή και νομικά καλά προστατευμένη, οι κίνδυνοι για την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης έχουν αυξηθεί περαιτέρω στον MPM2021. Δεν υπάρχει επαρκής δράση για την αντιμετώπιση προκλήσεων που ανακύπτουν στο ψηφιακό περιβάλλον. Οι υφιστάμενοι περιορισμοί στη διασφάλιση της διαφάνειας της ιδιοκτησίας έχουν αυξηθεί και η έλλειψη ανεξάρτητα ελεγχόμενων δεδομένων καθιστά το έργο των ρυθμιστικών αρχών δυσκολότερο. Η απουσία επικαιροποίησης της νομοθεσίας καθιστά αναποτελεσματικό το υπανάπτукτο κανονιστικό πλαίσιο.

Παρά τα ισχυρά δημοκρατικά διαπιστευτήρια και τον δίκαιο ρόλο των μέσων ενημέρωσης στις εκλογικές διαδικασίες, πολιτική μεροληψία και πολιτικές παρεμβάσεις στα μέσα ενημέρωσης δημιουργούν κινδύνους για τη λειτουργία τους. Τα μέσα ενημέρωσης εμφανίζονται επίσης όλο και πιο ευάλωτα σε επιρροές από εμπορικά συμφέροντα, ενώ είναι επιρρεπή να αντικατοπτρίζουν την εταιρική και πολιτική ατζέντα των ιδιοκτητών. Οι δράσεις παιδείας στα μέσα ενημέρωσης παραμένουν περιορισμένες, χωρίς πλαίσιο πολιτικής.

Νέες προκλήσεις έχουν προστεθεί στις ήδη υπάρχουσες που πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να βελτιωθεί η πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης. Γίνονται πιο επείγοντα στο ταχύτατα αναπτυσσόμενο ψηφιακό περιβάλλον.

Θεμελιώδης προστασία

Οι αρχές πρέπει επειγόντως να επικαιροποιήσουν το ρυθμιστικό πλαίσιο και να συμβαδίσουν με τις προκλήσεις του ψηφιακού και διαδικτυακού περιβάλλοντος. Αυτό χρειάζεται αποτελεσματικούς κανόνες διαφάνειας ιδιοκτησίας που να καλύπτουν όλα τα μέσα.

Συνδικαλισμένοι και μη δημοσιογράφοι και όλα τα ενδιαφερόμενα μέσα ενημέρωσης πρέπει να επιβεβαιώσουν τον ρόλο τους και να διεκδικήσουν την υπόστασή τους για να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη του κοινού. Η προώθηση ποιότητας και αριστείας στη δημοσιογραφία αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για τα παραπάνω.

Αριθμητική πολυφωνία αγοράς

Τα μέσα πρέπει να καθαρίσουν το περιεχόμενο από εξωτερικές επιρροές και να επανακτήσουν τον κοινωνικό τους ρόλο.

Τα κρατικά σχέδια για την υποστήριξη των μέσων ενημέρωσης πρέπει να είναι δίκαια και διαφανή, και αποτελεσματικά στην εγγύηση της βιωσιμότητας των μέσων ενημέρωσης.

Πολιτική ανεξαρτησία

Οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι και τα πολιτικά κόμματα πρέπει να αναθεωρήσουν την προσέγγισή τους απέναντι στα μέσα ενημέρωσης. Μέσω της τροποποίησης του νόμου και αλλαγή στις μέχρι τώρα πρακτικές τους, θα πρέπει να εγυηθούν την απρόσκοπτη λειτουργία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, η οποία να είναι ανεξάρτητη από κάθε άποψη, και να δημιουργεί περιβάλλον ελεύθερης έκφρασης για όλους.

Οι επαγγελματίες των μέσων μαζικής ενημέρωσης πρέπει να αναζητήσουν τρόπους για να ενισχύσουν την

Ένωση τους και να υπερασπιστούν αποτελεσματικά τα εργασιακά τους δικαιώματα. Αυτό είναι το κλειδί για τους δημοσιογράφους για να διεκδικήσουν τη συντακτική τους ανεξαρτησία.

Κοινωνική Συσσωμάτωση

Τα νομικά πλαίσια τόσο της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης όσο και των εμπορικών μέσων πρέπει να αναθεωρηθούν προκειμένου να διευρυνθεί η πρόσβαση ατόμων και ομάδων. Οι κανόνες πρέπει να περιλαμβάνουν την υποχρέωση υιοθέτησης πλαισίων πολιτικής για την ισότητα των φύλων και την πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης από όλες τις μειονοτικές ομάδες.

Τα κοινοτικά μέσα ενημέρωσης πρέπει να βρουν θέση στο νόμο, με διατάξεις για την εφαρμογή ενός περιεκτικού πλαισίου πολιτικής.

Δεδομένου ότι εντοπίστηκαν οι κίνδυνοι για την πολυφωνία, η παιδεία στα μέσα ενημέρωσης είναι κρίσιμη δράση για να δοθεί η δυνατότητα στους πολίτες να ανταποκριθούν στις προκλήσεις και είναι επιτακτική ανάγκη οι αρχές να υιοθετήσουν και να θέσουν σε εφαρμογή ένα πλαίσιο πολιτικής.

6. Σημειώσεις

- [1] European Commission: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip136_en_2.pdf
- [2] Gnora Mediagnosis Report 2020 Q4 - <https://gnora.com/mediagnosis-october-december-2020/>
- [3] Cyprus Online Publishers Association - <http://copa.com.cy/μέλη/στατιστικά-μελών/>
- [4] Data for Q4 2020 by OCECPR - https://ocecpr.ee.cy/sites/default/files/ec_report_fixedtelephonybroadbandtelecombulletin_gr_29-03-2021_pkmp.pdf
- [5] Iris Merlin Legal Database - <http://merlin.obs.coe.int/article/8641>
- [6] 6] A quarter of Cypriots say they'll never take the job, Cyprus Mail, 24 April 2021 <https://cyprus-mail.com/2021/04/24/coronavirus-a-quarter-of-cypriots-say-theyll-never-take-the-job-survey/>

7. Σημειώσεις

Andreou, E. (2021, April 24). A quarter of Cypriots say they'll never take the jab. *Cyprus Mail*. Available at: <https://cyprusmail.com/2021/04/24/coronavirus-a-quarter-of-cypriots-say-theyll-never-take-the-jab-survey/>. [Accessed 15 June 2021].

Christophorou, Ch. (2019). [CY] Amendments for harmonising the law on radio and television organisations with the AVMS Directive. *European Audiovisual Observatory*. Available at: <http://merlin.obs.coe.int/article/8641>. [Accessed 15 June 2021].

European Commission. (2020). European Economic Forecast. Brussels: European Union. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip136_en_2.pdf. [Accessed 15 June 2021].

Mediagnosis. (2020). Gnora Mediagnosis Report 2020 Q4. Available at: <https://gnora.com/mediagnosis-october-december-2020/>. [Accessed 15 June 2021].

Παράρτημα Ι. Ερευνητική Ομάδα

Όνομα	Επώνυμο	Θέση	Οργανισμός	MPM2021 CT Επιστημονικός υπεύθυνος
<i>Christophoros</i>	<i>Christophorou</i>		<i>Independent expert</i>	X
<i>Nicholas</i>	<i>Karides</i>	<i>Ampersand Director</i>	<i>Ampersand</i>	

Παράρτημα ΙΙ. Ομάδα Εμπειρογνομόνων

Η Ομάδα Εμπειρογνομόνων αποτελείται από ειδικούς με ουσιαστική γνώση και αναγνωρισμένη εμπειρία στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ο ρόλος της ομάδας εμπειρογνομόνων ήταν να επισκοπήσει τις απαντήσεις της ομάδας εργασίας της χώρας σε 16 από τις 200 μεταβλητές που συνθέτουν το MPM2021. Λαμβάνοντας υπόψη την άποψη αναγνωρισμένων εμπειρογνομόνων αποβλέπουμε στη μεγιστοποίηση της αντικειμενικότητας των απαντήσεων που δόθηκαν σε μεταβλητές για τις οποίες η αξιολόγηση θα μπορούσε να θεωρηθεί υποκειμενική. Μέσω αυτής της διαδικασίας επιδιώκεται να εξασφαλιστεί η ακρίβεια των τελικών αποτελεσμάτων του Παρατηρητή Πολυφωνίας στα ΜΜΕ. Ωστόσο, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η τελική έκθεση κάθε χώρας δεν αντικατοπτρίζει κατ'ανάγκη τις ατομικές απόψεις των εμπειρογνομόνων που μετέχουν στο έργο. Αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις της ομάδας εργασίας της χώρας η οποία πραγματοποίησε τη συλλογή δεδομένων και συνέταξε την έκθεση.

Όνομα	Επώνυμο	Θέση	Οργανισμός
<i>Costas</i>	<i>Stratilatis</i>	<i>Associate Professor</i>	<i>University of Nicosia (UNIC)</i>
<i>Giorgos</i>	<i>Frangos</i>	<i>Chairman</i>	<i>Union of Cyprus Journalists</i>
<i>Antigoni</i>	<i>Themistocleous</i>	<i>Regulator - Officer</i>	<i>Cyprus Radio Television Authority</i>
<i>Xenia</i>	<i>Xenofontos</i>	<i>Director Corporate Affairs & CSR at Digital Tree</i>	<i>Digital Tree</i>
<i>Eleni</i>	<i>Mavrou</i>	<i>Board of Directors</i>	<i>Dialogos Media Organisation</i>
<i>Marios</i>	<i>Drousiotis</i>	<i>Chairman</i>	<i>Cyprus Consumers Association</i>
<i>Andreas</i>	<i>Frangos</i>	<i>Chairman of the Governing Council</i>	<i>RIK - Cyprus Broadcasting Corporation (PSM)</i>

Έκθεση ερευνητικού έργου
Τεύχος 2021.2810
Ιούλιο 2021

doi: 10.2870/991703
ISBN: 978-92-9466-029-9
QM-03-21-244-EN-N

Publications Office
of the European Union

